Åsa Larssonová

Než pomine tvůj hněv

PŘÍPADY REBECKY MARTINSSONOVÉ

PŘELOŽILA JANA HOLÁ

Åsa Larssonová
Než pomine tvůj hněv

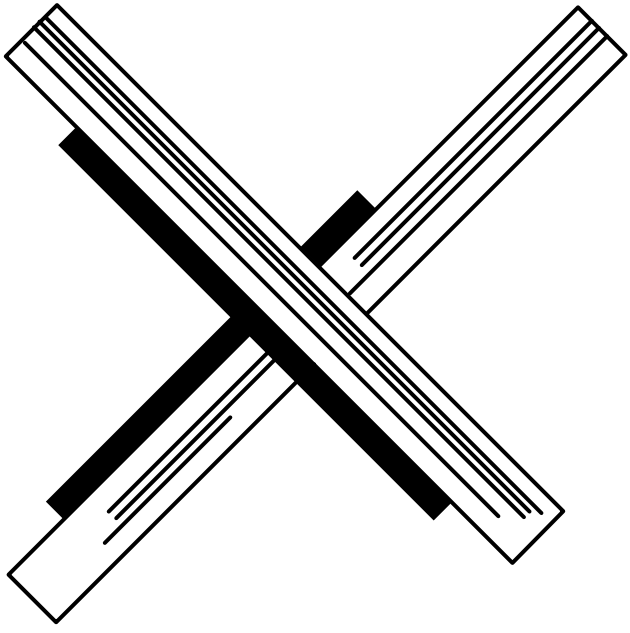

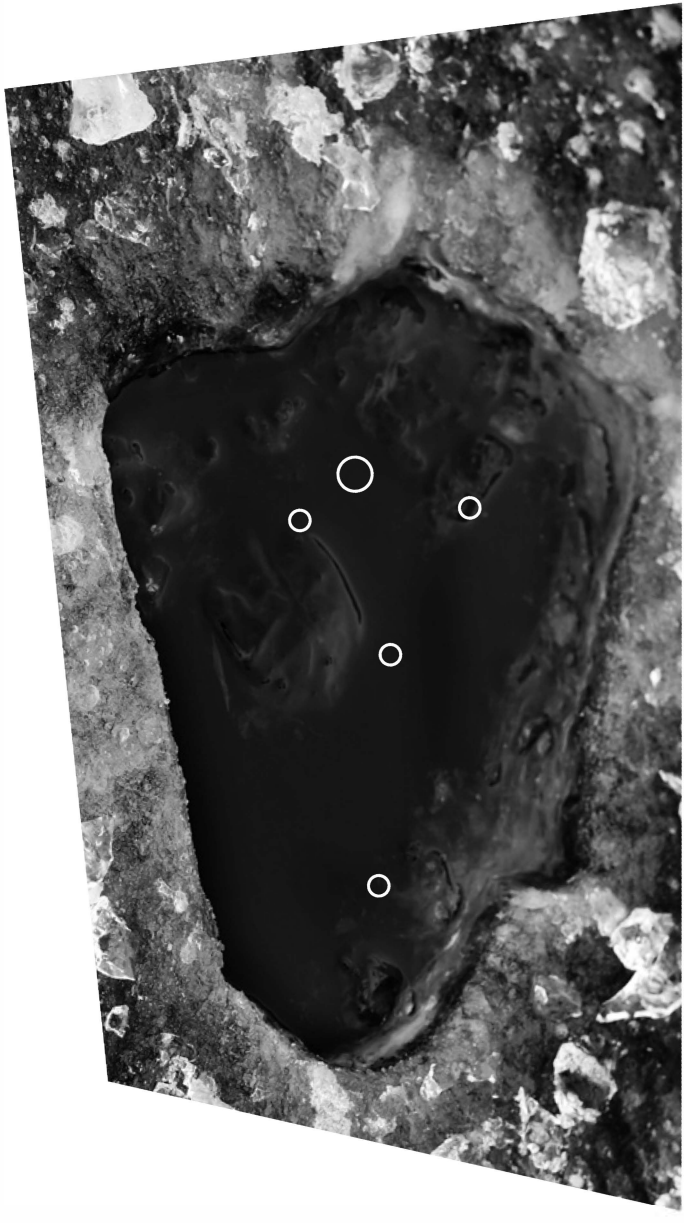

PŘÍPADY REBECKY MARTINSSONOVÉ

Åsa Larssonová
Než pomine tvůj hněv

BRNO 2012

Copyright © Åsa Larsson, 2008
Published by agreement with Ahlander Agency
Translation © Jana Holá, 2012
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2012
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-7294-839-0 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7294-840-6 (Formát ePUB)
ISBN 978-80-7294-842-0 (Formát MobiPocket)

Kéž bys mě skryl v podsvětí
a schoval mě, než pomine tvůj hněv,
stanovil mi lhůtu a pamatoval na mě.
Kdyby mohl ožít muž, jenž zemřel,
čekal bych po všechny dny své služby,
až budu vystřídán.

Zavolal bys a já bych se ozval,
až se ti zasteskne po díle tvých rukou.
A kdybys pak počítal mé kroky,
nedbal bys už mého hříchu,
zapečetěna by byla do uzlíku má nevěrnost,
moji nepravost bys zastřel.

Také hora se rozpadne a zřítí,
i skála se pohne z místa;
voda kameny omílá,
svým proudem odplaví prach země;
tak ničíš naději člověka.

Dotíráš na něho vytrvale, dokud neodejde,
měníš jeho tvář a vyhostíš ho.
Neví, jsou-li jeho synové ve cti,
není mu známo, jsou-li v nevážnosti.
Tělo bolestmi ho souží,
sám nad sebou truchlí.

JÓB, 14, 13—22

VZPOMÍNÁM SI, jak jsme zemřeli. Vzpomínám si na to a vím to. Tak to teď mám. Některé věci vím, i když jsem je sama nezažila. Ale nevím všechno. Zdaleka ne. Žádná pravidla neexistují. Například lidé. Někdy jsou jako otevřený pokoj, do kterého můžu vstoupit. Jindy jsou uzamčení. Čas neexistuje. Jako by byl rozsekaný na kusy.

Přišla zima, ale nenasněžilo. Vodní hladina zamrzla už v září, ale sníh si dával načas.

Bylo devátého října. Vzduch byl studený. Nebe blankytně modré. Takový den, který byste si chtěli nalít do skleničky a vypít.

Bylo mi sedmnáct. Kdybych ještě žila, měla bych teď osmnáct. Simonovi bylo skoro devatenáct. Nechal mě řídit, i když nemám řidičák. Řídila jsem ráda. Lesní cesta byla samá díra. Zasmála jsem se pokaždé, když auto nadskočilo. Štěrk a kamínky bušily do podvozku.

„Promiň, Betto," řekl Simon autu a pohladil přihrádku na rukavice.

Netušili jsme, že zemřeme. Že budu křičet s pusou plnou vody. Že nám zbývá už jen pět hodin.

Lesní cesta skončila u Sevujärvi. Vyndali jsme věci z auta a pokračovali pěšky. Musela jsem se každou chvilku zastavit, abych se rozhlédla kolem. Bylo to tak nadpozemsky krásné. Rozpřáhla jsem ruce k nebi, přimhouřila oči proti slunci, které bylo jako bílá hořící koule, a sledovala jsem shluk mraků táhnoucích se vysoko nahoře. Hory tu byly odpradávna, neměnné.

„Co to děláš?" zeptal se Simon.

Odpověděla jsem s pohledem stále upřeným k nebi a rukama obrácenýma vzhůru: „Tohle se objevuje skoro ve všech náboženstvích. Pohlédni nahoru a zvedni ruce. Teď už vážně chápu proč. Člověku to dělá dobře. Zkus to."

Zhluboka jsem se nadechla a vypustila velký bílý obláček vzduchu.

Zasmál se a zavrtěl hlavou. Opřel si těžký batoh o kámen, aby ho nadlehčil. Podíval se na mě.

Ach, vzpomínám si, jak se na mě díval. Jako by nedokázal pochopit, že má takové štěstí. Což také byla pravda. Nebyla jsem žádná tuctová holka.

Míval ve zvyku mě zkoumat. Spočítat všechna moje mateřská znaménka. Nebo mi ťukat nehtem do zubů, když jsem se smála, a vyjmenovávat vrcholky Kebnekaiského masivu.

„Jižní vrchol, Severní vrchol, Dračí hřbet, Kebnepakte, Kaskasapakte, Kaskasatjåkko, Tuolpagorni."

„Dvojka vpravo nahoře začínající kaz, jednička vpravo nahoře zjevný kaz, jednička vlevo nahoře plomba," odpověděla jsem.

Batohy s potápěčskou výstrojí byly těžké.

Putovali jsme nahoru k jezeru Vittangijärvi. Trvalo nám to tři a půl hodiny. Říkali jsme si rozjařeně, jaké máme štěstí, že je zem zmrzlá, protože se nám tak šlo snadněji. Potili jsme se, občas jsme zastavili a napili se vody a jednou jsme si udělali delší přestávku na kávu z termosky a obložené chleby.

Pod nohama nám praskaly zamrzlé kaluže a mech pokrytý jinovatkou.

Nalevo se tyčila hora Alanen Vittangivaara.

„Tam nahoře je staré laponské obětní místo," řekl Simon a ukázal nahoru. „Uhrilaki."

Tohle jsem na něm milovala. Že toho tolik věděl.

Nakonec jsme dorazili na místo. Opatrně jsme si sundali batohy a položili je na svah. Dlouho jsme mlčky hleděli na jezero. Led se podobal tlusté černé skleněné desce. Zamrzlé vzduchové bubliny se v ní táhly jako roztržená šňůra perel. Praskliny vypadaly jako kousky zmačkaného hedvábného papíru.

Mráz se zakousl do každičkého stébla trávy, každou větévku pokryl křehkou bílou vrstvou. Brusinkové a jalovcové keře se zbarvily do zimní holubičí šedozelené. Zakrslé břízy a borůvčí spočívaly v krvavě fialovém objetí. A na všem ležela mrazivá bílá blána. Ledová aura.

Panovalo neskutečné ticho.

Simon byl jako obvykle zamyšlený a pohroužený do sebe. Patří totiž k lidem, kteří v takové chvíli říkají, že se zastavil čas. Nebo spíš patřil. Byl už takový.

Já jsem naopak nikdy moc dlouho mlčet nedokázala. Musela jsem křičet. Všechno bylo tak krásné, že by z toho člověk zešílel.

Vyběhla jsem na led. Co nejrychleji, ale abych přitom neklopýtla a neupadla. Pak jsem roztáhla nohy a pomalu a dlouze se klouzala po ledu.

„Zkus to," zavolala jsem na Simona.

Zasmál se a znovu zavrtěl hlavou.

Tohle se doma ve vesnici naučil moc dobře. Vrtět hlavou. To v Piilijärvi dovedou.

„Kdepak," zavolal. „Někdo tě musí ošetřit, až si zlomíš nohu."

„Srabe," zahalekala jsem a klouzala se dál.

Pak jsem si lehla na zem a chvíli se dívala do nebe. Láskyplně jsem hladila led.

Tam dole leželo letadlo. A nikdo kromě nás o něm nevěděl. To jsme si aspoň mysleli.

Zvedla jsem se a střetla se s jeho pohledem.

Ty a já, říkaly jeho oči.

Ty a já, odpověděla jsem mu pohledem.

Nasbíral trochu suchého jalovcového roští a březových větviček, abychom si před potápěním mohli rozdělat oheň a najíst se. Abychom to zvládli s dobrou náladou.

Opekli jsme si na klacku kus měkkého falunského salámu. Neměla jsem dost trpělivosti na to, abych si ho opekla důkladně, na povrchu se spálil dočerna a uvnitř zůstal nedopečený. Na okolní stromy se slétly hladové sojky.

„Dříve je lidé jedli," kývla jsem směrem k ptákům. „Anni mi to vyprávěla. Se sestřenicemi vždycky natáhly mezi stromy tenký provázek, na který navlékly kousky chlebové střídky. Ptáci se na šňůru slétli, aby je sezobali, ale nedokázali se na ní udržet zpříma, tak se přetočili a viseli hlavou dolů. Stačilo

je jen sesbírat. Jako jablka. Měli bychom to zkusit. Máme nějaký provázek?“

„Nedáš si radši kousek buřta?“

Jedna ze Simonových typických, nádherně ironických poznámek. Ani se přitom neusmál, aby naznačil, že si dělá legraci.

Udeřila jsem ho zlehka pěstí do prsou.

„Nech toho! Já je přece nechci sníst. Jen chci vědět, jestli to funguje.“

„Ani nápad, už je čas. Než se začne stmívat.“

Okamžitě jsem zvážněla.

Simon nasbíral další suché klestí. Také našel dutý březový špalek. Bude dobře hořet. Nahrnul na žhavé kousky dřeva popel. Řekl, že při troše štěstí ohýnek po potápění jen rozfoukáme. Budeme rádi, že se u něj budeme moci rychle ohřát, až promrzlí vylezeme z vody.

Přinesli jsme si s sebou kyslíkové bomby, regulátory, potápěčské brýle, dýchací trubice, ploutve a černé použité vojenské potápěčské kombinézy. Všechno jsme si rozložili na led.

Simon šel první s navigací GPS.

V srpnu jsme si sem přinesli kajak — spouštěli jsme ho na vodu všude, kde to bylo možné. Táhli jsme ho po řece Vittangi k jezeru Tahkojärvi a odtamtud jsme pádlovali až na jezero Vittangijärvi. Měřili jsme zdejší hloubku. Když jsme našli správné místo, Simon ho uložil do navigace pod heslem *Wilma*.

Ale v létě byla stará usedlost na západní straně jezera plná rekreantů.

„Určitě nás zevnitř pozorují dalekohledem,“ řekla jsem tehdy a po očku mrkla na druhou stranu. „Říkají si, co jsme to za pošuky. Jestli se tu budeme potápět teď, hned se to roznese široko daleko.“

A tak jsme dokončili průzkum, dopádlovali jsme na západní břeh jezera, vytáhli kajak na břeh a vydali se do chaty naproti. Tam jsme se nechali pozvat na kávu. Vysypala jsem z rukávu smyšlenou historku o tom, jak si o prázdninách přivydělláváme

měřením hloubky jezera pro Švédský hydrometeorologický ústav. Souviselo to samozřejmě s klimatickými změnami.

„Hned jak to tu na zimu všechno zavřou," řekla jsem Simonovi, když jsme na kajaku vyrazili domů, „můžeme si půjčit i jejich člun."

Jenže pak jezero zamrzlo a museli jsme počkat, až bude led dost silný na to, aby nás unesl. Nemohli jsme ani uvěřit, jaké máme štěstí, že nenasněžilo, led byl dokonce docela průhledný. Viděli jsme asi na jeden metr. Ačkoli potápět se budeme do mnohem větší hloubky.

Simon vyřízl do ledu díru. Vysekal ji nejprve sekerou, led nebyl moc silný, a pak použil krátkou ruční pilku. Motorová pila by byla moc těžká, než abychom ji táhli s sebou, navíc by dělala hrozný kravál, a my jsme rozhodně nechtěli vzbudit pozornost. Bylo to jako v knize s názvem *Wilma a Simon pátrají po tajemství letadla*.

Zatímco Simon vyřezával díru v ledu, sbila jsem hřebíky dřevěný kříž, který na ni položíme a na který přivážeme lano.

Svlékli jsme si všechno kromě teplého prádla z mikrovlákna a natáhli jsme si potápěčské kombinézy.

Pak jsme seděli na kraji díry v ledu.

„Sestup rovnou do čtyřmetrové hloubky," řekl Simon. „Nejhorší, co se může stát, je ucpaný přívod vzduchu, když regulátor zamrzne. A největší riziko hrozí právě u hladiny."

„Dobře."

„I když stát se to může i ve větší hloubce. Tahle horská jezera bývají zrádná. Dole můžeme najednou nečekaně narazit na silný spodní proud. Pak by tam mohlo být pod nulou. Ale největší riziko hrozí u hladiny. Takže dolů. Okamžitě."

„Dobře."

Nechtěla jsem ho poslouchat. Chtěla jsem se potopit. Hned.

Simon nebyl žádný zkušený potápěč. Ale všechno si pečlivě nastudoval v časopisech i na internetu. Pokračoval ve výkladu a nenechal se znervóznit.

„Dvakrát škubnout lanem znamená, že musíme nahoru."

„Dobrá.“

„Možná objevíme ten vrak hned, ale nejspíš ne. Sestoupíme na dno a pak uvidíme.“

„No dobrá, dobrá.“

A tak se potopíme.

Jdu první. Ledová voda je jako pořádný kopanec do obličeje. Simon položí dřevěný kříž s jisticím lanem na díru v ledu.

Potápí se za mnou a přitom kontroluje hloubkoměr. Dva metry. Světlo jako ve dne. Led nad námi je jako okno, kterým proudí dovnitř sluneční svit. Když jsme stáli nahoře, byl černý. Zespodu je bleděmodrý. Dvanáct metrů. Šero. Všechny barvy zmizí. Patnáct metrů. Tma. Simon si asi říká, jak se cítím. Ale ví, že jsem drsňačka. Sedmnáct metrů.

Okamžitě narazíme na vrak letadla. Přistaneme rovnou na něm.

Nevím, co jsem čekala, ale tohle ne. Že to půjde tak snadno. Klokotá ve mně smích, kterému teď nemůžu dát průchod. Už se těším na všechny Simonovy poznámky, až se spolu budeme hřát u ohně. Vždycky je tak klidný, ale pak se mu slova z úst jen pohrnou.

Vypadá to, jako by letadlo čekalo právě na nás. Ale tak snadné to nebylo. Nejdřív jsme si změřili hloubku. Už jsme ho hledali. Věděli jsme, že by tu mělo být.

Stejně mi to připadá neskutečné, když ho vidím v té zelenočerné temnotě na dně. Je mnohem větší, než jsem si představovala. Simon na mě posvítí baterkou. Pochopím, že chce vidět mou reakci. Můj šťastný výraz. Ale moji tvář samozřejmě pod maskou nerozpozná.

Pohybuje nataženou rukou nahoru a dolů. Znamená to: Uklidni se. Uvědomuji si, jak prudce dýchám. Musím se uklidnit, aby mi vystačil vzduch.

Zásoba vzduchu vydrží zhruba na dvacet minut. Pak už budeme navíc pěkně promrzlí. Namíříme baterky na trup letadla. Světelné kužely kloužou po vraku pokrytém kalem a bahnem.

Snažím se zjistit, co je to za model. Že by Dornier? Plaveme nad trup letadla a rukou z něj odhrneme kal a bahno. Plech je zrezivělý. Ne, je to Junkers.

Postupujeme dál podél křídla, až narazíme na motor. Zdá se, že je nějak nakřivo. Něco tu nehraje, něco… Doplaveme zpátky. Plavu těsně za Simonem a držím se lana. Pak najde podvozek letadla. Na horní straně křídla.

Otočí se ke mně a nataženou rukou naznačí obrat o sto osmdesát stupňů. Chápu, co chce říct. Letadlo leží vzhůru nohama. Proto vypadá tak divně. Muselo se převrátit, když dosedlo na vodu. Udělalo kotrmelec a pak zajelo rovnou pod hladinu, těžkým nosem napřed. Jenže po zádech.

Při takovém přistání byli zřejmě všichni na místě mrtví.

Takže jak se dostat dovnitř?

Po chvíli hledání najdeme boční dveře přímo za křídlem. Ale nejdou otevřít. Postranní okénka jsou zase moc malá na to, aby se jimi dalo prolézt dovnitř.

Plaveme ke špičce letadla. Býval tam motor, ale je pryč. Zřejmě se to přihodilo tak, jak si představuji. Nejprve do vody narazila špička letadla. Při tom se utrhl motor. Pak šel ke dnu celý trup. Okna pilotní kabiny jsou rozbitá. Lze se k nim dostat jen hodně obtížně, protože letadlo leží vzhůru nohama. Ale jde to.

Simon posvítí dovnitř baterkou. Tam někde uvnitř plavou zbytky posádky.

Obrním se hroší kůží před pohledem na to, co zbylo z pilota. Ale uvnitř nic nevidíme.

Simon teď určitě lituje toho, že mě neposlechl a nekoupil naviják. Musíme si poradit jinak. Není kam uvázat jisticí lano. Ale já ho budu držet a oba zkontrolujeme, že Simon má druhý konec pevně přivázaný na zátěžovém opasku.

Posvítí si baterkou na ruku. Ukáže na mě. Pak ukáže přímo dolů. Znamená to: Zůstaň tady. Pak zvedne dvakrát ruku s roztaženými prsty. Deset minut.

Posvítím si na ruku a zvednu palec. Pak mu z regulátoru pošlu vzdušný polibek.

Prostrčí paže okenním otvorem, rukama se přitáhne za opěradlo pilotního sedadla a měkce vpluje do letadla.

Teď se bude muset pohybovat opatrně.

Aby čeřil kal co nejméně.

Vidím, jak Simon zmizí v letadle. Podívám se na hodinky. Naznačil deset minut.

Do hlavy se mi vkrádají myšlenky, které se pokouším vší silou zahnat, aby se mi nezhmotnily ve vědomí. Například myšlenka na to, co se děje ve starém vraku letadla, který spočívá na dně už víc než šedesát let. Co se stane, když do něj někdo vpluje a stojaté vody náhle rozčeří? Pouhý vydechnutý vzduch může uvolnit okolní předměty. Něco na něj může spadnout. Může někde uvíznout. Pod něčím těžkým. Co když tam uvízne a mně se ho nepodaří dostat ven? Když dojde vzduch, vyplavu nahoru sama a zachráním si život? Nebo s ním zemřu dole v temnotě?

Ne, ne. Takhle uvažovat nesmím. Dopadne to dobře, sakra. Skvěle! A příště poplavu dovnitř já.

Svítím baterkou sem a tam. Ale v té tmě daleko nedohlédnu. Navíc jsme rozvířili spoustu kalu a viditelnost se značně zhoršila. Je těžké si představit, že nahoře, jen kousek nad námi, svítí nad třpytivým ledem slunce.

Pak zjistím, že lano, které vede z dřevěného kříže na díře v ledu, mi v ruce volně visí.

Zatáhnu za něj, aby se napjalo. Ale nenapne se. Tahám za něj, jeden metr, dva metry.

Tři.

Že by se samo uvolnilo? Přece jsme ho pořádně přivázali.

Tahám rychleji. Už držím v ruce druhý konec. Dívám se na něj. Třeštím na něj oči.

Proboha, musím honem nahoru a znovu ho uvázat. Až Simon vyplave z letadla, nebudeme mít čas plavat kolem dokola pod ledem a hledat díru.

Napustím do neoprenového obleku trochu vzduchu, abych mohla pomalu stoupat. Nejprve temnotou a šerem, pak se pomalu rozjasní. Lano držím v ruce.

Pátrám po díře v ledu, kterou prochází světlo, ale nevidím ji.

Místo toho spatřím stín. Černý obdélník.

Na díře něco leží. Doplavu až k ní. Dřevěný kříž zmizel. Místo něj ji zakrývají dveře. Jsou zelené. Z jednoduchých podélných prken, přes která je přibité jedno napříč. Dveře od nějaké boudy nebo kůlny.

Na vteřinu si pomyslím, že je tam odněkud přival vítr. Ale hned si uvědomím, že je to nesmysl. Tam nahoře je jasno a bezvětří. Pokud díru v ledu zakrývají dveře, znamená to, že je tam někdo položil. Co je to za vtipálka?

Snažím se oběma rukama dveře odstrčit. Upustila jsem lano i baterku, pomalu klesají ke dnu. Dveře se ani nepohnou. V uších mi duní, jak funím, když do nich marně buším pěstí. Dojde mi, že na nich ten vtipálek stojí. Někdo na dveřích stojí.

Odplavu ode dveří a vytáhnu potápěčský nůž. Začnu do ledu vysekávat novou díru. Jde to ztuha. Ve vodě se ruka pohybuje těžkopádně. Úderům chybí síla. Vrtám a sekám nožem do ledu. Konečně ho prorazím. Pak to jde snáz, otáčím nožem v díře, čepelí oškrabuji hrany. Díra se zvětšuje.

Simon plave ve vraku letadla co nejopatrněji. Minul místo radiooperátora za kokpitem a vplul do kabiny. Má pocit, že ucítil slabé škubnutí lanem, a říká si, jestli jím škube Wilma. Dohodli se přece, že dvakrát škubnout lanem znamená, že se musí vynořit. Co když jí došel vzduch? Teď dostane strach a rozhodne se, že raději vyplave ven. Stejně tu není nic vidět. Vzduch a jeho vlastní pohyby rozvířily ode dna tolik kalu, že si nevidí ani na špičku ruky, když napne paži a posvítí na ni baterkou. Je to jako plavat v zelené polévce. Klidně se už můžou vynořit.

Zatáhne za lano uvázané na zátěžovém opasku, aby ho napnul a mohl plavat podle něj. Ale lano se nenapne. Přitahuje

ho metr po metru. Nakonec mu zůstane v ruce druhý konec. Wilma by lano přece měla držet. A konec má být přivázaný na dřevěném kříži.

Strach se mu svíjí v útrobách jako had. Nemá lano, kterého by se mohl držet. Jak najde cestu zpátky k oknu pilotní kabiny, když tu není na krok vidět? Jak se dostane ven?

Plave, až narazí na stěnu. Tápe. Plave na druhou stranu, už ani neví, kde je předek a kde zadek a co je bok letadla.

Narazí na něco, co plave volně ve vodě. Uhne před tím. Posvítí si baterkou. Nic nevidí. Vezme si do hlavy, že to bude tělo. Zmítá sebou. Plave od toho pryč. Rychle, rychle. Brzy plave mezi údy, které se vznášejí všude kolem něj. Paže a nohy, které odpadly od mrtvých těl. Musí se snažit zachovat klid, ale kde vůbec je? Jak dlouho už může být dole? Na jak dlouho mu vystačí vzduch?

Ztratil pojem o tom, kde je nahoře a kde dole, ale ještě si to neuvědomuje. Šátrá rukou po nějakém sedadle. Když ho najde, zorientuje se podle něj a trefí zpátky do přední části letadla, ale nahmatá jen strop, sedadlo nikde.

Vyděšeně plave sem a tam, nazdařbůh. Nahoru a dolů. Nic nevidí. Vůbec nic. Lano, které má přivázané za opaskem, se občas někde zachytí, na háčcích v podlaze na upevnění nákladu, na rozbitém sedadle a rozepnutém bezpečnostním pásu. Všude. Pak začne plavat podél lana. Zamotá se do něj, uvízne v něm. Lano se táhne po letadle jako pavoučí síť. Cestu ven nenajde. Zahyne uvnitř.

Potápěčským nožem se mi podařilo vysekat díru v ledu. Usilovně se snažím ji zvětšit. Sekám nožem. Otáčím jím v díře. Když je konečně velká alespoň jako moje ruka, podívám se na tlakoměr. Zbývá dvacet barů.

Nesmím tak prudce dýchat. Musím se uklidnit. Ale nahoru se nedostanu. Jsem uvězněná pod ledem.

Prostrčím dírou ruku. Instinktivně. Ruka se sama, vlastní vůlí, natahuje pro pomoc.

Někdo nahoře mi ruku pevně sevře. Nejprve mě zaplaví pocit, že mi pomůže. Že mě vytáhne z vody. Zachrání mě.

Pak mi ten člověk opravdu za ruku zatáhne, ohýbá ji dopředu a dozadu. A v té chvíli pochopím, že jsem v pasti. Nikam se nedostanu. Chci se osvobodit, ale když se pokusím ruku stáhnout, narazím tváří do ledu. Světlemodrou zakryje růžový závoj.

Nakonec si uvědomím, co se děje — krvácím.

Ten člověk nahoře změní sevření. Třese mi rukou, jako by mě zdravil.

Přitlačím kolena k ledu. Uvězněnou ruku svírám mezi nohama. A pak se odrazím. Osvobodím se. Ruka vyklouzne z potápěčské rukavice. Studená voda. Studená ruka. Au.

Plavu pod ledem dál. Pryč. Pryč odsud.

Zas se ocitnu pod zelenými dveřmi. Tluču do nich. Buším. Škrábu.

Musí existovat jiná úniková cesta. Místo, kde je led tenčí. Kde ho dokážu rozbít. Znovu odplavu pryč.

Ale běží za mnou. Je to vůbec muž? Přes průhledný led ho vidím rozmazaně. Navíc zespodu. Celou dobu je nade mnou. Mezi vlastními výdechy, které mi duní v uších, slyším na ledu jeho kroky.

Zahlédnu ho jen na krátký okamžik. Vydechovaný vzduch už nemá kam unikat. Usadí se jako velká plochá zrcadlová bublina pod ledem. Vidím v ní samu sebe. Svůj pokřivený obraz. Jako v žertovném zrcadlovém bludišti. Obraz se proměňuje. Když se nadechnu, vidím toho člověka nahoře, když vydechnu, vidím samu sebe.

Potom regulátor zamrzne. Vzduch proudí z náustku. Přestanu plavat, sotva dýchám. Dýchací trubice se za pár minut vyprázdní.

Brzy bude konec. Plíce se mi nadouvají. Bráním se tomu. Abych nevdechla vodu. Mám pocit, že prasknu.

Máchám rukama. Marně buším do ledu. Nakonec si strhnu regulátor i masku. Pak zemřu. Mezi mnou a ledem už žádný

vzduch není. Můj zrcadlový obraz zmizel. Oči mám ve vodě otevřené. Teď vidím toho člověka nad sebou.

Tvář, která se tiskne k ledu a dívá se na mě. Ale už nevnímám, co vidím. Mé vědomí odplouvá jako odlivová vlna.

Čtvrtek 16. dubna

ÖSTEN MARJAVAARA otevřel oči ve čtvrt na čtyři v noci ve své chatě v Pirttilahti. Probudilo ho světlo. Takhle v polovině dubna nebývá tma nikdy déle než hodinu. Stažené žaluzie moc nepomáhají. Světlo proniká mezi lamelami, vysílá úzké paprsky dírkami, ze kterých visí šňůrky, a proudí štěrbinou mezi žaluzií a okenním parapetem. Probudil by se, i kdyby se okna zatloukla, a dokonce i kdyby spal v místnosti bez oken. Tam venku bylo světlo. Píchalo do něj a tahalo ho z postele. Poddajné a neklidné jako osamělá žena. Bude lepší, když vstane a uvaří si konvici kávy.

Vylezl z postele a vytáhl žaluzie. Podlaha ho pod bosýma nohama studila jako led. Teploměr za oknem ukazoval minus dva. Večer a v noci sněžilo. Ledová krusta, která se vytvořila minulý týden po teplejším počasí, kdy padal sníh s deštěm, ještě víc ztuhla, mohl by po ní dojet na lyžích po řece Torne až nahoru k Tervakoski. Tam v peřejích jistojistě vyčkává pod kamenem lipan.

Když se oheň v kamnech rozhořel, popadl v předsíni červený plastový kbelík a sešel k řece pro vodu. Ke břehu to bylo jen pár metrů, ale šel opatrně, pod čerstvým sněhem byly určitě zrádné zledovatělé plochy, na kterých by mohl snadno uklouznout a pořádně si natlouct.

Slunce stálo těsně pod linií obzoru a na chladném, ještě zimním nebi malovalo zlatočervené pruhy. Brzy se zvedne nad smrkový les a bude pražit do střechy chaty z červených panelů.

Jako by se ze sněhu na řece ozýval šepot. Psst, říkala příroda, buď tiše. Teď tu jsme jen ty a já.

Poslechl, zůstal stát bez hnutí s kbelíkem v ruce a zadíval se na řeku. Byla to pravda. Nikdy nemáte tak silný pocit, že vám patří celý svět, jako když vstanete první ze všech. Na obou březích řeky stálo několik chat, ale ani z jednoho komína se nekouřilo. Uvnitř zjevně nebude ani noha. Všichni určitě trčí doma ve městě, chudáci.

Až u samého konce mola byla na řece díra, kterou vysekal do ledu. Aby nezamrzla, zakrývala ji polystyrenová deska.

Odhrnul z ní sníh a zvedl ji. Když s ním byla Barbro, vždycky si vozili na chatu vodu z města. Odmítala pít vodu z řeky.

„Brr," říkala a zvedala ramena až k uším, jak se otřásala. „Plavou v ní všechny sračky z vesnic nahoře proti proudu."

Pak obvykle spustila o nemocnici ve Vittangi. Mají aspoň štěstí, že jejich chata leží u řeky až nad ní, protože tam prý vůbec nemají čističku odpadních vod. Určitě vypouštějí do řeky vyoperovaná slepá střeva a bůhví co ještě.

„Blbost," říkával na to už posté. „Babský tlachy!"

Sám tu vodu pil od dětství a měl pevnější zdraví než Barbro.

Sedl si na bobek a chystal se nabrat do kbelíku vodu. Kolem rukojeti byla uvázaná šňůra, aby ho mohl ponořit a naplnit vodou až po okraj, než ho vytáhne.

Ale kbelík se ne a ne ponořit. Něco mu v tom těsně pod hladinou bránilo. Něco velkého. Černého.

Možná kláda nacucaná vodou, napadlo ho.

Dnes už takové klády moc často po vodě neplují. Ale když byl malý, tak po řece ještě splavovali stavební dříví.

Strčil ruku do ledové vody, aby kmen odstrčil. Zdálo se, že uvízl pod molem. Ale nebyla to kláda. Spíš něco gumového.

„Sakra, co to..." podivil se a postavil kbelík vedle sebe.

Popadl to oběma rukama a pokoušel se to sevřít, ale prsty měl ve studené vodě nemotorné. Pak nahmatal ruku. Zatáhl za ni.

Ruka, pomyslel si tupě.

Mozek to odmítal přijmout.

Paže.

Potom z díry v ledu vyplul poničený obličej.

Vykřikl a vyskočil na nohy.

Havran v lese mu odpověděl. Jeho hlas prořízl ticho. Přidalo se k němu několik vran.

Rozběhl se k chatě, uklouzl, ale rovnováhu neztratil.

Zavolal na číslo sto dvanáct. Vzápětí si uvědomil, že včera vypil k jídlu tři sklenice vody. A po jídle si uvařil kávu. Vodu bral z řeky. Z té díry v ledu. A to tělo tam leželo. Určitě těsně

vedle. Ten bílý rozbitý obličej. Chyběl mu nos. Zuby v ústech bez rtů.

Telefon někdo zvedl, ale Östen Marjavaara hovor přerušil a na místě se pozvracel. Tělo ze sebe vyvrhlo všechno, co v něm bylo, ale zvracel dál, ještě poté, co už v něm nezbylo nic.

Pak znovu vyťukal sto dvanáct.

Vody z řeky se už nikdy v životě nenapije. A léta potrvá, než si v ní vůbec zaplave, když vyleze ze sauny.

DÍVÁM SE NA MUŽE, který mě našel. Zvrací na čerstvě napadaný sníh. Vyťuká na telefonu sto dvanáct a říká si, že už se vody z řeky v životě nenapije.

Myslím na den, kdy jsem zemřela.

Byli jsme už mrtví, Simon i já. Stála jsem na ledu. Byl večer. Slunce se už pomalu sklánělo k obzoru. V díře v ledu plavaly rozmlácené dveře. Všimla jsem si, že jsou na jedné straně zelené a na druhé černé.

O kus dál na břehu se nějaký chlap hrabal v našich ruksacích.

Přiletěl havran. Vydal ze sebe charakteristický zvuk, jako když udeříte holí do prázdného sudu od nafty. Sedl si na led vedle mě. Otočil hlavu a podíval se na mě ptačím pohledem. Ze strany.

Musím domů k Anni, pomyslela jsem si.

A než jsem to domyslela, byla jsem doma u Anni.

Z toho přesunu se mi zamotala hlava. Jako bych seskočila z kolotoče.

Teď už jsem si zvykla.

Anni šlehala těsto na lívance. Seděla na židli u kuchyňského stolu a ručně šlehala těsto.

Mám lívance ráda.

Nevěděla, že jsem mrtvá. Míchala těsto a myslela na mě. Těšila se na to, jak se budu za stolem v kuchyni s chutí cpát, až bude u kamen lívance smažit. Přikryla mísu talířem a dala ji stranou, aby těsto vykynulo. Už jsem nikdy nepřišla. Mísa s těstem skončila v lednici. Nechtěla ho nechat zkazit, tak nakonec lívance usmažila a dala je zmrazit. Ještě pořád jsou v mrazáku.

Už mě našli. Teď bude moci truchlit.

sníh, pomyslela si prokurátorka Rebecka Martinssonová a zachvěla se radostí, když vystupovala z auta na dvorku v Kurravaaře.

Bylo sedm večer. Sněhový mrak na nebi halil vesnici do příjemného šera. Stěží v něm dokázala rozlišit světla z nejbližších stavení. Sníh nepadal. Ne, spíš se řinul z nebe. Suché, nadýchané, studené vločky létaly, jako by je tam nahoře někdo smetal dolů při velkém úklidu.

To bude nejspíš babička, napadlo Rebecku s úsměvem. Určitě je neustále v jednom kole, drhne pánubohu podlahu, zametá ji a nikdy se nezastaví. Pánaboha přitom nejspíš vykázala do předsíně.

Babiččin šedý eternitový dům se schovával v temnotě. Jako by využil příležitosti, aby si na chvilku zdřímnul. Jen světlo nad zeleně natřenými schody na verandu tiše šeptalo: Vítej domů, holčičko.

Telefon zapípal. Vytáhla ho z kapsy. Zpráva od Månse:

„Ve Stockholmu leje jako z konve," psal. „Postel prázdná a opuštěná. Přijeď. Chci ti lízat prsa a objímat tě. Líbám tě na všechna krásná místečka."

Zašimralo ji v podbřišku.

„Chlape zatracená," vyťukala odpověď, „večer musím pracovat. Nebudu na tebe myslet."

Usmála se. Byl prima. Toužila po něm a bylo jí s ním dobře. Před pár lety pro něj pracovala v advokátní kanceláři Meijer & Ditzinger. Myslel si, že se vrátí a znovu začne pracovat jako advokátka.

„Vydělávala bys třikrát víc než tady," říkával.

Zadívala se k řece. V létě s ní klečel na molu a drhli spolu rejžákem všechny babiččiny hadrové koberečky. Na slunci se potili. Slané čůrky potu jim stékaly po zádech a z vlasů na čele do očí. Když koberce vydrhli, naházeli je z mola do vody, aby je opláchli. Pak se svlékli do naha a plavali kolem koberečků jako rozdovádění psi.

Snažila se mu vysvětlit, že takhle chce žít.

„Chci venku na dvoře kytovat okna a občas zvednout oči a zadívat se na řeku. V létě si chci dát ráno kafe na verandě, než půjdu do práce. V zimě chci vyhrabávat auto ze sněhu. Chci mít na okně v kuchyni ledové květy."

„Tohle všechno můžeš mít," snažil se ji přesvědčit. „Zaletíme si do Kiruny tak často, jak budeš chtít."

To by nikdy nebylo stejné. Tím si byla jistá. Dům se nedá oklamat. Ani řeka.

Potřebuji to, pomyslela si. Sváří se ve mně tolik osob. Tříletá holčička prahnoucí po lásce, chladná právnička, vlčice samotářka i ta, co se chce zase zbláznit a tak všemu uniknout. Dělá mi dobře cítit se nepatrně pod jasnou severní září a vedle mocné řeky. Příroda a vesmír jsou tu člověku tak blízko. Všechny mé starosti a trable se scvrknou. Jsem ráda nepatrná.

Tady mám police vyložené papírem, v koutech pavouky a březové koště na zametání, říkala si. Nechci sem jezdit jen jako host a být tu cizí. Už nikdy.

Hustou chumelenicí se k ní přihnal ohař. Uši mu vlály kolem hlavy a tlamu měl doširoka otevřenou, jako by se šťastně usmíval. Když se prudce otočil, aby Rebecku pozdravil, uklouzl na ledu pod sněhem.

„Nazdar, Bello," přivítala fenku Rebecka, když se jí Bella vrhla do náruče, „kde máš páníčka?"

Vzápětí se ozvalo mrzuté volání.

„Ke mně, povídám. Ke mně! Neslyšíš?"

„Je tady," zavolala Rebecka.

Z chumelenice se pomalu vynořila Stavingova postava. Blížil se k nim kolébavou chůzí, opatrně, aby neupadl. Jedna strana těla se trochu vlekla, paže visela dolů. Hebké bílé vlasy měl schované pod pletenou zelenobílou kuklou. Na ní seděla bílá sněhová čepička. Rebecka se ze všech sil snažila ubránit úsměvu. Vypadal naprosto fantasticky. Vždycky býval mohutný, ale v červené péřové bundě byl jako obr. A k tomu ta sněhová čepička na hlavě.

„Kde je?" vybafl.